

Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei, 1922-07-25, iš Miuncheno - į Berlyną

Vandukai, aš vėlei įsimylėjau - į Stefaną George.

Vandukai, aš vėlei įsimylėjau - į Stefaną George [1]. Tiek ir dariau šiandie visą dieną, kad vaikščiojau po knygynus ir ieškojau apie jį literatūros. Radau didelę knygą Gundolfo [2] (370 pusl.)[,] pasidėjau, ne, neskaitau, o tik kiekvieną lapą čiupinėju ir ištraukas čiulpiu („смакую“ [3]), kaip kad girtuoklis, pirma negi gerti, kreivą žandą padaro.

Klausyk tiktai[:]

Die wiesen mit geblünten samt
Die schweren ähren auf den schwanken stengeln
Gesang der schnitter die die sensen dengeln... [4]
Toliau, toliau[:]

Graue rosse muss ich schirren
Und durch grause fluren jagen
Bis wir uns im moor verirren
Oder blitze mich erschlagen... [5]

Turiu dar knygą von der Leyen [6] - ten irgi taip gražiai apie George parašyta! Turiu dar knygą Strich'o [7], turiu dar knygą Lindemann'o, nors šis ir visai durnas.

Verčiu puslapį paskui puslapio ir kaip bitė iš žiedo svaiginamąjį medų čiulpiu [8].

Šiandie rytą tau išsiunčiau laišką. O dabar taip ilgu, kad nieko dirbti negaliu - kaip tik visomis mintimis į tave nueiti...

Kas man padaryti! Man rodos, kad kažkas tylumoj kelias šneka, kad kažkas taip tyliomis, pilnomis ašarų, liūdnomis pasiilgusiomis akimis taip žiūri į mane - tenai[,] kur pasibaigia linijos, kur prasideda šešėliai, kur alsavimai girdis...

O vėjas šiandie visą dieną taip staugia - ten už lango, už to tamsaus kampo, kur kažkas liūdinčiomis akimis taip ilgai į mane žiūri - - - Ar tai vėjas verkia - ar tai tos slėpiningos akys?..

Ar tai Tu[,] Vandukai, mylimas, numylėtas Vandukai[,] ar tai tu taip liūdnai žiūri ir kartu su vėju verki? Ar tai Tu[,] Vandukai[,] man savo ilgesį ašaromis raudi?.. - Ir vėlei mano kambary tylu, ir vėlei mano siela verkia - tik kažkas negirdimai dejuoja - - - Ir išnyko vėlei mano visas susikaupimas, kuriuo aš seminare sėdžiu, subyrėjo sąmonė, išgaravo kaip lengvūs dūmai protas - kažkas dūšioj šaukia klykia, kažkaip vėlei palikau toks mažas mažutis kaip ta mažėlė žemės žiurkė... Vandukai, aš Tavęs labai labai pasiilgau! Jeigu tokias liūdnas akis aš dar ilgiau tarp tų tamsių linijų ir šešėlių regėsiu - mesiu aš viską ir bėgsiu - ar aš pavysiu tave?.. Ar aš pavysiu tave [-] mielą, mylimą mano? Vandukai tu mielas!

Vakar išsiunčiau, ką tu prašei [9]. Žiūrėk, padaryk gražiai - aš noriu, kad tu būtum graži! Gerai[,] Vandukėli[?] O aš visai nežinau, kas man daryti. Jeigu aš važiuosiu tuojau - mano daug planų griūva, nuo kurių labai daug priklausys mano ateitis [10], o jei nevažiuosiu - ilgesys numarins... Ar aš galiu išspręst, kas man daryti - jei aš matau tokias liūdnas, liūdnas akis, pilnas ašarų, jeigu girdžiu krūtinėj, kaip kažkas gėlos klyksmą verkdamas klykia.

Vandukai numylėtas, mažytis, geras, geras mano Vandukai, aš tave labai labai myliu!

Antradienis.

Tavo Boliukas

KOMENTARAI

- [1] Stefan George (1868–1933), vokiečių poetas, vienas žymiausių vokiečių simbolistų.
- [2] Friedrich Gundolf (1880–1931), vokiečių literatūrologas, bendravo su poetu Stefanu George, priklausė jo būreliui, 1920 m. parašė veikalą *Stephan George*.
- [3] *Смаковать рус* = mėgautis.
- [4] [Dies sind] die wiesen mit geblütem sammt
Die schweren ähren auf den schwanken stengeln
Gesang der schnitter die die sensen dengeln
[Dir ruft die erde zu der ihr entstammt.
vok = Tai pievos, žydinčios gėlėtu aksomu.
Tai sunkios varpos ant siūbuojančių kotų.
Daina pjovėjų, galandančių dalgius.
[Tai kviečia žemė, iš kurios tu atėjai.]
Stefan George, „[XV. Dein geist zurück in jenes jahr geschwenkt]“ „[XV. Tavo siela nuklydo vėl į tuos metus]“, in: Stefan George, *Der Teppich des Lebens und die Lieder vom Traum und Tod mit einem Vorspiel* [Gyvenimo kilimas ir sapno bei mirties dainos su preliudija], Berlin, 1900, p. 18, (<https://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/george1899/0018>).
- [5] Graue rosse muss ich schirren
Und durch grause fluren jagen
Bis wir uns im moor verirren
Oder blitze mich erschlagen...
vok = Turiu kinkyti pilkus žirgus
Ir lėkti pilkais takais,
Kol pasiklysime pelkėje
Arba mane nutrenks žaibai.
Stefan George, „[Graue rosse muss ich schirren]“ „[Turiu kinkyti pilkus žirgus]“, in: Stefan George, *Algabal* [*Algabalas*], Paris, 1892, p. 22, (https://www.deutschestextarchiv.de/book/view/george_algabal_1892?p=32).
- [6] Friedrich von der Leyen (1873–1966), vokiečių medievistas ir folkloristas. Turbūt kalbama apie 1922 m. išleistą jo knygą Vokiečių poezija naujausiais laikais (*Deutsche Dichtung in neuerer Zeit*).
- [7] Fritz Strich (1882–1963), vokiečių literatūrologas, 1910–1929 m. dėstė Miuncheno universitete. 1922 m. išleista jo parašyta knyga Vokiečių klasika ir romantizmas, arba Tobulumas ir begalybė. Lyginamoji studija (*Deutsche Klassik und Romantik oder Vollendung und Unendlichkeit. Ein Vergleich*). Kad Balys Sruoga skaitė šią knygą, liudija autoriaus ir knygos pavadinimo įrašas vokiečių kalba pieštuku bloknotelėje (Balys Sruoga, „Užrašų knygutė“, [Miunchenas], [1922], in: *LLTI BR*, f. 1, b. 3976, l. 2r).
- [8] Balys Sruoga išvertė du Stefano George's eilėraščius: „[Glūduma]“ („Glūduma / Man tolu, / Ištremtis / Man dalia, // Vėtros vien / Su mirtim / Ir žiedai / Su džiaugsmams, // Ką dariau, / Ką kenčiau, / Ką jutau, / Kas esu: // Kaip ugnis, / Kur susmilks, / Kaip daina, / Kur užges!“) (žr. in: *LLTI BR*, f. 1, b. 3934, ap. 2, l. 1r; dar žr. *BSR* 5-I, 1998, p. 136) ir „[Mane girdė aistra]“ („Mane girdė aistra, / Visų grožių gelmė, / Visų pjūčių kaitra, / Visų žygiai nakčių. // Moteriškių būrys, / Kurs gaivina svaigiai / Su palaidais plaukais, / Su žaidimais rate. // Ir jaunuolių minia, / Kuri šaukė mane, / Kurių žodis garbė. // Tik jumyse vėlai / Didį džiaugsmą jutau, / Kurs mus žudo, / Kurs mums amžiams paliks“) (žr. in: *LLTI BR*, f. 1, b. 3934, ap. 3, l. 1v). Eilėraščio „[Glūduma]“ leitmotyvai vėliau atsispindi ir iš Štuthofo rašytuose laiškuose.
- [9] Balys Sruoga išsiuntė gautą čekį Vandos Daugirdaitės pusseserei Sofijai Laucevičiūtei.

- [10] Balys Sruoga buvo pažadėjęs profesoriui Erichui Bernekeriui po studijų aptarti disertacijos rengimo darbus, pagelbėti rengti lietuvių kalbos kursus. Be to, Balys Sruoga turėjo sulaukti Bavarijos policijos leidimo gyventi Miunchene kitą semestrą.